

GŁOS PODHALA

aktualny tygodnik powiatów: gorlickiego, jasielskiego, limanowskiego, nowosądeckiego, nowotarskiego i żywieckiego
POD KIEROWNICTWEM KOMITETU REDAKCYJNEGO.

Adres Redakcji i Administracji:
Nowy Sącz, ul. Szwedzka 8.

Własne oddziały redakcyjne na całym Podhalu.
Redaktor naczelny przyjmuje codziennie od 5 — 6 popołudniu.

Godziny urzędowe Redakcji
od 10—11 przedpoł. i od 4—6 popołudniu.

PRENUMERATA:

Miejscowa miesięcznie wraz z dostawieniem do domu: 1 zł.
Zamiejscowa: miesięcznie 1:20 zł.

Wpłacać na konto czekowe Administracji.

Konto czekowe PKO. 409.090

TELEFON Nr. 210.

CENY OGŁOSZEŃ:
Ogłoszenie zwykłe za 1 m.m. 40 gr., w tekście 50 gr., przed tekstem 80 gr. — Kolumny ogłoszeń zwykłych składają się z trzech szpał. — Przy miesięcznym wzgl. dłuższym ogłoszeniu znaczna zniżka.

Po zjeździe legjonowym.

Zjazdy legjonowe są nie tylko świętem tych którzy walczyli o niepodległość Polski. Nie tylko spotkaniem się dorocznym ludzi, ongi maszerujących w zwartych szeregach, ramię przy ramieniu, a dziś rozproszonych po całej Polsce, zajmujących posterunki pracy na całym obszarze państwa. Nie tylko okazją wznawiania węzłów braterstwa, węzłów najsilniejszych, bo pozawieranych na polach bitew, w okopach, w szpitalach.

Zjazdy legjonowe są czemś więcej. Rok rocznie, od lat 12-tu, a więc od chwili, gdy ścichła wrzawa wojenna, gdy ustalone już zostały granice naszego państwa — zjeżdżają się legjoniści i wtedy padają w społeczeństwo hasła, zostaje wytyczony program prac na najbliższą przyszłość, dokoła których grupować się winna twórcza energia narodu.

To stało się już tradycją tych zjazdów i społeczeństwo wie o tem, że 6-go sierpnia z ust wodzów naszych walk niepodległościowych, a dziś sterników nawy państwowej popłyną w naród słowa, które każdy winien przemyśleć głęboko w swej duszy, bo słowa te i hasła są wyrazem zbiorowej syntezy, również głęboko przemyślanej w mózgach tych, którzy dźwigają brzemień odpowiedzialności za losy wolnej Polski.

Tak też i niedzielny zjazd warszawski dał nam szereg wytycznych, szereg wskazań — stanowił apel do społeczeństwa — ujawnił ważne decyzje. Trzeba się uważnie wczytać w przemówienia, jakie podczas Zjazdu zostały wygłoszone, a otrzymamy syntezę tych dążeń, które zamierza obóz legjonowy w najbliższej przyszłości wcielić w czyn. A że to, co ten obóz raz sobie przedsięwzię, nigdy nie było puszczane na wiatr, nigdy nie stanowiło krasomówczego ornamentu tylko, a stałe przeobrażało się w realne fakty — więc również i obecne hasła są zapowiedziami ważkimi i poważnymi — i realizacja ich nie ulega najmniejszej wątpliwości.

Bo żywotność tego obozu, który Józef Piłsudski powołał pod broń, by błyskiem szabli wykuwał granice Polski, rośnie z każdym rokiem w miarę jak oddalamy się od lat wichury wojennej — a równocześnie wzmagają się w tym obozie poczucie odpowiedzialności i szlachetna ambicja dokonania pokojowego dzieła wzmocnienia zrębów państwowości.

To też syntetycznie ująć możemy to, co wyrażone zostało na niedzielnym zjeździe warszawskim, w trzy hasła.

Pierwsze brzmi: „Polskę obronisz karabinem, a nie rezolucjami“. Już sam fakt współczesności zjazdu byłych kombatantów legjonowych z okresu wojennego z szeregiem uroczystości strzeleckich, w których brało udział już powojenne pokolenie dzierżących karabin w rękę — było wymowną manifestacją tego hasła. Żołnierski zespół tych, co walczyli pod Łowczówką, Mołotkowem, Kostiuchnowką przypomniał tym, którzy wtedy byli dziećmi a dziś są młodzieńcami, prawdę, że Polskę bronić trzeba karabinem, a nieczem innym, że siła zbrojna była, jest i będzie podwaliną naszej wolności. To też hasło zjazdu ostatniego wzywa cały naród do wzmoczonej pracy nad wychowaniem młodzieży w tężyznie fizycznej i pogotowiu obronnym, do otoczenia specjalną opieką tych wszystkich prac i organizacji, które są szkołą żołnierza-obywatela.

Alé nie tylko w tężyznie fizycznej musimy się oparczyć na przyszłość. Niemniej ważne są walory moralne, jest dobro kulturalne, są wartości duchowe. I tu padło na zjeździe drugie hasło: wartości te nie są tylko luksusowym przydatkiem do zbiorowego życia, ale są i muszą być funkcją społeczną i zwierciadłem, w którym najlepiej utrwała się styl epoki i prawdziwe wartości duszy narodu. I dlatego też Legionowy Instytut Studiów zostaje powołany do życia. Rozległe dziedziny nauki, sztuki, literatury mają być objęte rzetelną pracą, posiadającą nieprzemijające znaczenie dla przyszłości narodu. Zarówno ta gene-

racja, która obecnie dorasta, jak i te pokolenia, które po nas przyjdą, muszą otrzymać pełnię dokumentów i faktów, pełnię wrażeń i nastrojów z czasów przełomowych, gdy z marazmu powszechnego J. Piłsudski wykuwał skarby entuzjazmu dla spraw Niepodległości i gdy kształtował się ów styl epoki, jaką legjoniści przeżywali w okopach i więzieniach czasu wojny światowej, w heroicznych zmaganiach o granice państwa po wskrzeszeniu państwa, w niemniej heroicznych zapasach z atawizmem minionych stuleci i ich przywar po ugruntowaniu wolności.

Trzecie wreszcie hasło, które zjazd wysunął na czoło aktualnych zagadnień — to sprawa poprawy naszego ustroju, rewizja konstytucji. Wiemy wszyscy, jak powstawała nasza marcowa ustawa ustrojowa.

Wiemy, że działały na nią siły, nie wyzwolone zupełnie z przywar przedwojennych poglądów, będących już pełnym anachronizmem. Wiemy, że pisano tę marcową Konstytucję celem unicestwienia wpływu Wielkiego Budowniczego Polski, że dbano raczej o asekurację wpływo wielmoży partyjnych, niż o siłę władzy w państwie. I wiemy, jak fatalne były tego następstwa, jak zaciążyło to na życiu wewnętrznym kraju... To też obóz legjonowy podejmuje wielkie dzieło przebudowy ustroju państwa zarówno w duchu tych prądów, które życie obecne na świecie wynosi — jak i tych specyficznych warunków, które nasza egzystencja państwowa wysuwa jako kategorię imperatyw.

Oto synteza zjazdu warszawskiego. Oto trzy wielkie zręby programowe: tężyzna fizyczna, piecza nad kulturą duchową i naprawa ustroju.

Trzy zadania, które spełnione zostaną, by dzieło podjęte czynem 6 sierpnia, zostało w całej pełni dokonane.

—o—

Święto Organizacyjne Związku Strzeleckiego w N. Sączu.

Przeniesiony z dnia 5 i 6 b. m. ze względu na święto i psp. obchód „Święta Organizacyjnego Zw. Strzeleckiego“, odbędzie się na terenie Nowego Sącza w dniach 12 i 13 b. m.

Na program święta złożą się:

W dniu 12 b. m. a) godzina 19.15 zbiórka Oddz. Z. S. i bratnich Organizacji przed świetlicą Oddziału Z. S. Nowy Sącz, — b) godzina 19.30: odmarsz na Jordanówkę, c) godzina 19.50: raport, d) godzina 20: podniesienie sztandaru i zapalenie ogniska, e) godzina

20.10: raport poległych komp. kadrowej oraz wszystkich poległych w walkach o wolność i niepodległość z terenu powiatu w latach 1914-1920 r. d) Przemówienie i ślubowanie, f) zakończenie ogniska.

W dniu 13 b. m. godz. 7.30 zbiórka przed świetlicą Z. S. Nowy Sącz, godz. 7.45 odmarsz do kościoła parafialnego, godz. 8-ma uroczyste nabożeństwo godz. 9.15 złożenie wieńca na grobach legjonistów na cmentarzu w Nowym Sączu, godz. 11-ta marsz patrolowy 10 km. o puhar p. ministra Bronisława Pierackiego wokół Nowego Sącza.

Piękna placówka.

Instytut Badań Legjonowych.

Jedną z ważnych części programu tegorocznego zjazdu legjonistów stanowi inauguracja Instytutu Badań Legjonowych. Z inicjatywy szeregu literatów i publicystów, popartej przez bardzo poważne koła Związku legjonistów, powstaje wreszcie placówka, której potrzeba oddawna była odczuwana.

Lata upływają, siwizna przyprósza już skronie tych, którzy przed wojną światową na zew Komendanta poczęli kształcić się w kunszcie wojennym, a 6 sierpnia 1914 chwycili za broń. Młodzież ówczesna, ci entuzjazmem czynu przejęci Strzelcy, członkowie Drużyn Bartoszewych, późniejsi bojownicy z pod Łowczówką i Rarańczy, z nad Nidy i Rokitny — dziś są działaczami społecznymi i politycznymi, stanowią elitę społeczeństwa, pracują w różnorodnych zawodach i stanowiskach. Są oni żywymi świadkami tego, co działo się zarówno w zaraniu Walki Czynnej, gdy dzieło Józefa Piłsudskiego znajdowało się w stadium przygotowań, jak i przez szereg lat wojny światowej, a potem walk o obronę granic niepodległej Polski.

I dlatego obowiązkiem tej generacji, która zaznała łaski walki o niepodległość, jest przekazanie późniejszym pokoleniom najbardziej szczegółowych relacji, ogarnięcie całokształtu tych historycznych zdarzeń, które złożyły się na wskrzeszenie państwowości.

To też Instytut Badań Legjonowych jest ważnym posterunkiem i przyczynić się może do prześwietlenia tych decydujących dla narodu i państwa czasów, kiedy to w rozgwarze bitewnym i ofiarności najszlachetniejszych w narodzie kształtowały się zręby naszej państwowości, uwolnionej z pęt niewoli.

Niewątpliwie wiele już zrobiono inicjatywą indywidualną. Przedewszystkiem inicjatywą Wielkiego Budowniczego Polski i Wskrzesiciela Niepodległości. Dzieła Józefa Piłsudskiego, Jego wspomnienia bojowe, są trzonem literatury legjonowej. Nie brak też i szeregu innych dzieł i opracowań. Są więc wspomnienia bez-

pośrednich wrażeń bojów legjonowych, spisane przez kilku literatów, którzy uczestniczyli w walkach trzech Brygad; są opracowania, dokonane już po wojnie, przez poszczególne formacje legjonowe, na podstawie raportów bojowych i dokumentów pułkowych; są arcydzieła pamiętnikarskie, że wspomnimy choćby o 2 tomach gen. Składkowskiego.

Alé wszystko to są jednostkowe wysiłki, fragmentaryczne opisy — niewątpliwie bardzo cenne. Jednak zbiorowej, zorganizowanej akcji w tym względzie było brak. I ta luka ma być właśnie wypełniona.

A przecież dzieje Legjonów są tak skomplikowane, tak dramatyczne w swym przebiegu — że systematyczne ich opracowanie nie jest sprawą wcale łatwą i wybiega stanowczo poza wysiłek jednostki. Weźmy choćby dla przykładu rok 1918, kiedy to Komendant znajduje się w Magdeburgu, część olbrzymia legjonistów w Benjaminowie i Szczypiornej, inna w więzieniach na Węgrzech, inna znów zmagają się pod Kaniowem, inna walczy na froncie włoskim — a równocześnie P. O. W. (jak to rewelacje śp. Hołówki precyduownie obrazują) toczy heroiczną walkę, której wielkie rezultaty obawiają się z chwilą, gdy w listopadzie 1918 wreszcie Komendant może przystąpić do wielkiego dzieła kładzenia podwalin pod wyzwolone państwo.

Czyż zestrzelenie tych wszystkich wysiłków w jedną systematyczną pracę badawczą, nie jest zadaniem, które musi być wykonane? Czyż nie padłby kiedys zarzut wobec tych, którzy przeżyli te lata wielkie i górne, iż poniechali trudu pozostawienia Polsce monumentu trwalszego niż spisz: obrazu jasnego i pełnego historycznych wypadków, których następstwem stała się nasza wolność?

I dlatego inauguracja Instytutu Badań jest chwilą, którą ogół społeczeństwa z radością powita, życząc jej placówce pełni powodzenia.

**Czytajcie i rozpowszechniajcie
„GŁOS PODHALA“.**

